

VIPERIAA TEATAJA

Ilmub igal teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval. Toimetuse ja talituse aadress: Rakvere, Lai tänn. 6, pk. nr. 73. Telefonid: peatoimetaja 165, toimetuse 164, talitusel 199. Tõõttunnid: talitusel kella 8—17, toimetusel kella 14—20.

Peatoimetaja: P. KÄRP

Üksiknõmbri hind 8 p. Tellimishind kuus: 1 rmk. Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid, -agentuurid, abitalitused, eritellimistevõttjad. Kuulutuste vastuvõtt kuni kella 13.00 ajalehe ilmumise eelpäeval. Jooksev arve: Virumaa Ühispank nr. 206.

Rakveres, nr. 54.

Teisipäeval, 18. mail 1943. a.

III aastakäik.

Tugev põllumeeskond

Esti põllumees on võinud lühike ajavahemiku jooksul kogeda kahet suhtumist endasse ja oma töösse. Bolševistlik režiim kogu oma taotlustes püüdis hävitada põllumeeskonda kui seisust. Sellest tingitud hoolimatu, ilbe suhtumine vähegi teadlikumasse põllumehele ja eesmärgi — põllumajanduse kollektiviseerimise.

Saksamaal on eelistatud väikemaapidamine. Vastavalt sellele on rajatud agraarkorraldused, nõuandekorraldused, turukorraldused. Põllumeeskonnast tõstatatakse välja eliid — talupoja-aadel.

On selge, kumb aatestik meie põllumehele on lähedasem. Meie jääb ainult mõistmatuks, miks bolševism tahtis välja suretada talupoegkonda, kuigi ta väga hästi teadis, et talupoeg on rahva toitja ja kuigi ta korduvalt võis kogeda, et kollektiviseerimine tähendas vähjakäiku põllumajanduse arengus ja tootmisprotsessis.

Talupoegkond on rahva toitja, ühtlasi aga ka rahvusliku kultuuri säilitaja. Bolševism ei püüdnud midagi rohkem kui kõige rahvusliku hävitamist.

Esti rahvas on säilinud maal, samuti ka meie rahvuslik kultuur. Eesti põllumees on isiksus, sellepärast tahtis bolševism teda „likvideerida“, kuna kõik individualistlik tuli välja juurida.

Esti põllumees on liialt individualistlik ja see võib vahel olla ka pahaks. See liigne individualism on sageli „edenenud“ kadeduseks ja orjameelsuseks. Siin on ühis-tegevusel täita parandav ülesanne. Kindlasti peavad siin aitama parandust tuua ka sõjaaegsed ühiskohustused, ühisülesanded ja ühised eesmärgid.

Põllumees, nii hea-halb kui ta oma keskmiselt ka ei ole, on rakendatud sõja võitmise kõige eesmärgi teenimisele üheväärselt sõduriga. Seepärast peame meie põllumeest hoidma. Viimaseaegsed korraldused asendamatu menetluse taotlemisel, maale tööjõudude kindlustamisel jne. näitavad ametivõimude veendumust tahet põllumajanduse elujõu säilitamiseks, eeskätt tööjõudude alal.

Käesolevas juhiksime tähelepanu mõningatele sisetest vajadustele põllumehe abistamise probleemide. Kõigepealt moraalse solidarsiteedi vajadus. See ilmneb eriti teravasti küüditatud talude majandamisel. Need talud on üldiselt meie talude paremik. Need talud on monumendid nende parematele eesti põllumeestele, kes on meie seast jõhkvalt ära kistud.

Rahva ja iga üksiku kohus on rahvuslikule monumendile tuua lilli ja seda kõigi abinõudega püüda korras hoida. Kahjuks ei või seda nende talude — ja üldse järelejäänud varanduste — valitsemisel mitte alati tähele panna. Need on tihti muudetud kasutajate poolt väljakurnamise objektiks ja juba on sugulaste vahel „päranditüüli“ liialt jagades. See ei anna meie põllumehele igatahes hääd atestatsiooni.

Vajame maale rohkem sotsiaalset vaist. See teeb meie põllumeeskonna tugevamaks. Milles avaldub see sotsiaalse vaistu puudumine? Selles, kui põllumees, kellel villi külitud, lukustab kuuri oma külvimasina ja ei laena seda naabrile, kellele seda hädasti vaja ja kui naaber seda mõõduka tasu eest palub. Aga see avaldub ka selles, kui põllumees, kellele külvimasinat hädasti vaja, ei lähe seda naabrilt laenama, kuigi tõenäoliselt naaber seda ei keelaks, ühelt poolt ahnus ja teiselt poolt valehäbi (resp. kadedus ja asjameelsus) on siin tülikad kaiked sotsiaalse ühistöö libedalt veereva vankri kodarais. Muidugi on see mujalgi ilmnev (seemne, veeloomade, inimtööjõu, piimaveo jne. juures).

Põllumajanduse juhtkond, administratiiv- ja sõjavõim seisavad ka nendes küsimustes meie põllumehe

Kubani purustati kolme nõukogude diviisi massid

Idarinde mitmes lõigus mürdsid saksa lõõküksused üllatuslikult bolševike positsioonidesse

Juhi peakorterist, 17. mail.

Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Velikije Luki ruumis teatatakse edukast omapärastest võitlustegevusest. Mitmes teises idarinde lõigus mürdsid saksa lõõküksused üllatuslikult sisse vaenlase positsioonidesse, purustasid arvukaid võitluspositsioone ja tõid kaasa vange ja sõjasaaki. Nõukogude laste üksikud rünnakud tõrjuti, osalt koostöös õhujõududega.

Vaenlase järeleöö kavakohasel ründamisel idarinde lõuna- ja keskloigus ründati hävitava toimega ka eile tähtsaid raudteejaamu ja suurt arvu igalaadseid transporttronge saksa võitluslennukite poolt.

Nõrgad briti lennukid tungisid mõõdund õli Riigi piirkonda ja heitsid mõningais maakohades väheste arvu lõõk-pomme. Vigastati kaht terassilgu ja aland veehoovuse tagajärjel tekkis elanikkonnas raskeid kaotusi. Kaheksa ründavaist lennukit tulistas alla, veel üheksa lennukit hävitati okupeeritud läänepiirkondade kohal, sealhulgas üks maaväe üksuste poolt.

Kiired saksa võitluslennukid ründasid õli vastu 17. mail mitme tunni jooksul sõjatehaseid üksikemärke Londoni ruumis raskekaliibriliste pommidega.

Kaks oma lennukit ei pöördunud neilt rakendusilt tagasi.

Ülemveebel Kocio k tulistas ühel õli alla nelj nõukogude pommituslennukit.

Juhi peakorterist, 16. mail.

Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

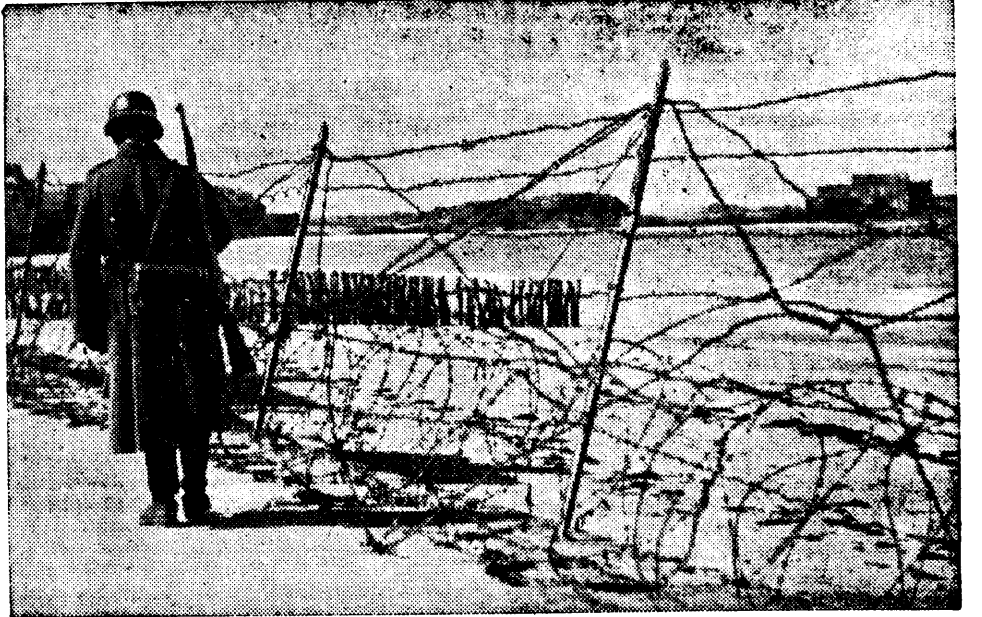
Rünnak Kubani sillapea idarindel jätkus ja tõi uut edu. Kahepäevase raske võitluse purustati koostöös lennukiväga 3 nõukogude jalgväediviisi massid ja tekitati vaenlasele suuri veriseid kaotusi. Nõukogude kaotasid peale arvukate kahurite ja tankide palju kergeid ja raskeid jalgväerelvi.

Ülejäädud idarindelt teatati elavast omapoolest lõõkrühmade tegevusest ja ühe vaenlase rünnaku edukast tõrjest Suchinitšast lõunas. Kalastaja poolsaare juures uputasid kiired saksa võitluslennukid ühe vaenlase 3000 btr. kaubalaeva.

Mõõdund õli pommitati jällegi Bone'i sadamapiirkonda ja tabati mitut sadamaseisvat laeva.

Jahi- ja õhutõrje tõrjusid eile kahe tuveva USA pommitajate üksuse rünnaku Looda-Saksa sadamaliinadele. Meie jahilennukid paikasid vaenlase üle mere tagasi ja tulistasid koos mereväeüksustega 9 neljamootorilist pommitajat alla. 4 oma jahilennukit läks kaduma. Okupeeritud läänepiirkondade ja Atlandi kohal tulistas 8 vaenlase lennukit, sealhulgas üks vesilennuk.

Üksikud briti lennukid teostasid läinud

Samaaegselt on saksa postid Atlandi-rindel pidevalt valvel anglo-ameeriklaste iga rünnaku vastu Euroopale läänest.

õli häirimislenne Põhja- ja Kesk-Saksamaa kohal.

Kiired saksa võitluslennukid tungisid päeval Inglismaa kaguranniku kohale ja ründasid sõjalisi eesmärgi. Mõõdund õli pommitasid õhujõud tugevate jõududega hea nähtavuse juures Sunderlandi laevachitustehaseid. Lõõk-

ja süütepommid tekitasid eelkõige laevachitustehaseis tunduvalt kahjusid. Kõm oma lennukit ei pöördunud tagasi neilt rünnakult Briti saarele.

LONDONIS 3X OHUALARM

Stockholm, 17. mail. Nagu Reuter teatab, oli Londonis õli vastu esmaspäeva 3 korda õhualarm. Saksa rünnak tekitas mitmes linnas tunduvalt kahju.

Velikije Luki ruumis edukaid omapoolseid üritusi

Berliin, 17. mail. 14. mail Krõmskaia lõigus ühe ettenähtud rindekiili kõrvaldamiseks alustatud rünnakurünnak meile vägedele täieliku edu, kaks päeva kestis võitlus Lääne-Kaukasuse põhijärgi lõhestatud ja läbipääsmatu mäestikurõudude. Nende saavutati rünnak positsioonide-süsteemi vallutamine ja purustati tugevad nõukogude jalgväeüksused.

Nõukogude kaotused ulatusid peale mõne tuhande suru ja haavatu 750 vangile, sealhulgas 53 ohviteri, peale selle 5 tanki, 5 kahurit, 90 kuulipildujat ja granaadheitjat ja sadu igat liiki jalgväerelvi, sealhulgas hulk tankitõrje-püsse.

16. mail katusid bolševikud mitme vasturünnaku, millest tugevaim teostati tankide toetusel, kaotatud maastikku taasvalutades. Kõik rünnakud varisesid aga meie sõdurite poolt kindlalt hoitud positsioonide vastu ja tugevate võitlus- ja lahingvõitluslennurite pommitide all.

Rindejoone parandamiseks alustasid meie väed uut rünnakurünnak 16. mail ruumis Velikije Luki loides. Seal oli vaenlane viimaste võitluste jooksul enne poripöördi algust ühe rünnakust sisse-murrukohta tugevasti kindlustanud. Peale kahurväe ettevalmistust alustasid meie granaderid pealetungi rünnakukahurite saatel, purustasid bolševike vihasse vastupanu ja vallutasid tormijooksuga arvukate võitlus- ja ühenduskraavidega toetuspunktiiks väljaehitatud positsioonide süsteemi. Bolševike vasturünnakud vallutatud liinide vastu ei andnud tulemusi.

„Isake“ puistab tulle uusi reserve.

Kauaks tal jätkub neid sel moel, pole raske arvata. Mõõdund talvelahingud jätsid igatahes jälle sügavad lüngad nõukogude algul ammendamatu näivate inimmasside ridadesse.

kõrval. See on tagatiseks meie tugevate põllumeeskonnale. Tugev põllumees aga on meie põllumajanduse edu pant.

L. K.

Idarinde teisis lõiges arenes vaid tähtsusetu võitlustegevus.

Demidovkast läänes ja Orjolist lõunas tungisid lõõkrühmad vaenlase kraavidesse, laskisid õhku arvukaid punkreid ja pöördusid tagasi oma lähtepositsioonidesse, tuues kaasa vange ja relvasaaki.

Vaenlase rünnakud Lissitšanskist põhjas ja Suchinitšist edelas nurjusid vaatamata mitmekordsele kordumisele ja tekitasid bolševikele tunduvalt kaotusi.

Õhujõud jätkasid viimase 24 tunni jooksul õõsel ja päeval mõjukaid pommitünnakuid väikekondidele, raudteele ja varustuskeskustele Isiumi ruumis. Voltšanskist lõunas ja Bielgorodist loodes, kus stukad ja lahinglendurid pommitasid ja pardalvedades purustasid väli- ja kahuripositsioone ning hävitasid sealjuures mitu kahurit.

Kiired võitluslennukid ründasid samuti kui meie raskekahurvägi jällegi sõjatehaseid Leningradis ja saavutasid arvukaid täistabamusi relvatehaseis ja varustuskaitsis.

Vaenlase lennukitsused tulid päeva kestel vaid harva nähtavale, nii et meie jahilendurid pääsesid vaid harva tulistama ja pidid piirduma vaid 7 õhuvõiduga.

Saksa õhurünnakuid õõl vastu 17. mail soodustas selge kuuvälgus ja nad suundusid tähtsatele raudteelõigetele ja raudtee-sõlm-punktidelt, mis meie lennuritele olid hästi nähtavad. Svaboda raudteetäheas tabasid nad materililadusid, põoranguseadmeid ja transporttronge, nii et tekkisid mitmed laialtlevivad tulikahjud. Sama mõjukad olid meie õhujõudude rünnakud raudteelõigete Svaboda-Rostov ja Svaboda-Valuiki ja Krapot-

kin-Tihmeretsk. Hästihitud pommitid purustasid mitu raudteetammi, rebisid üles rööpad, tulistasid põlema mitu raudteerongi, muuhulgas ka tank- ja laskemoonarongi ja hävitasid suurel hulgal veevavat materjali.

Eriti raskeid olid hävitusel Valuiki-Svaboda raudteelõigus, kus meie lennurid laskisid õhku 2 laskemoonarongi, kusjuures plahvatuse mõjul sealne raudteetamm sügavalt üles künti, mistõttu ta pikemaks ajaks muutus kasutamiskõlbmatuks.

Edukas kahurrünnak Leningradi tehaseile

Berliin, 17. mail. 12. ja 14. mai hommikutundidel pommitasid meie Leningradi ees seisvat raske-kahurvägi tankidevabrikut „Vorošilov“ ja veevärki, mis oma 240.000 kuupmeetrilise päevavõimega katatab 30 protsenti Leningradi joogiveevajadusest ja asub Neeva läänekaldal linna lõunaosas, saksa pataridel õnnestus korduvalt tabada mõlema käitise hooned ja halle. Suured suitsusambad tunnistasid tabamuste mõju.

Bolševike lahinglendurid püüdsid meie patariseid rünnata pommitide ja pardalvedades, kuid meie jahilendurid tõrjusid nad veel enne kahurite positsioonideni jõudmist. Ka vaenlase kahurvägi tegi kõik võimaliku, et meie patariseid tule-rünnakutega valikoma sundida. Aga ka nemed polnud edukad, kuigi nad tulistasid mõlema ennelõuna jooksul umbes 1100 rasket granaati meie kahurväe positsioonidele. Ühe haavatut polnud meie pataridel mehe-kaotust.

Hävitati 2500 briti-USA lennukit

kolme kuu jooksul Euroopa ja Vahemere kohal

Berliin, 17. mail. Euroopa ja Vahemere ruumi kohal on saksa ja itaalia õhu-, maa- ja merejõud tänavu veebruarist saadik kokku 2532 inglise ja ühendriikide lennukit alla tulistanud.

Neist on umbes 1800 mitme- ja neljamootorilist pommituslennukit, kusjuures eriti kõrge on neljamootoriliste, s. o. seda tüüpi lennukite protsent, mida vaen-

lase propagandaa nende soomus ja tugevate tõrjerelevade tõttu korduvalt on peagu võitmatuks kuulutanud. Neljamootoriliste pommituslennukite esimesest esimesest saadik Euroopa sõjatandril on saksa õhukaitse spetsialiseerunud nende lennukite hävitamisele sel määral, et isegi inglise ametlikes andmeis ei suudeta neljamootoriliste pommituslennukite suuri kaotusi enam maha vaikida.

Iga kuuga järjest tõusvad kaotused on ka Ühendriikides suurt meelehärmi tekitanud. Sõjaväeliste ringkondade esindajad Washingtonis märkisid selle tõsiasja vabandusena Saksa õhukaitse tunduvalt tugevnemist ja uute tõrjemeetodite kasutamist.

Nüüd on ameeriklased esile toonud ühe pikamaa-jahilennuki, nn. Thunderbolti, mis olevat suuteline neljamootoriliste pommituslennukite nende lendudel saksa jahilendurite rünnakute eest kaitsma.

vas ette nähtud samanimeline sadamaliin. Vastav seaduseelnõu esitatakse lähemal ajal kongressile.

Arica on provints Tarapaca põhjapoolsem halduspiirkond ja asub Peru-Bolivia piiril. Tema muutmise provintiks just käesoleval hetkel tahab Tšiili valitsus kahtlemata järele rõhutada, et ta tahab liitka tagasi Bolivia riigipresidenti Panaranda poolt New-Yorgis esitatud nõudmise sellele sadamale.

Tšiili rajab uue provintsi

Buenos Aires, 17. mail. Vastavalt hommiklehe „Nacioni“ eritelegrammidele Santiagost kavatseb Tšiili valitsus uue provintsi Arica rajamist. Pealinnaks on ka-

Nurjati suurrünnak Kotkale

Helsingi, 17. mail. Soome esmaspäevases sõjateates üteldakse:

Aunuse maakiruse keskloigus tõrjuti ühe väheste vaenlase salga luurerünnak. Teistel rinnetel häbitulistust.

Õhujõud pommitasid vaenlase tagala raudteejaamu, ladusid ja majutushooneid. Ka kaubajaamades ja kaubaladudes saavutati pihtamusi, kusjuures tekkis suuri tulikahju. Õhuvõitluses, mis teostus pühapäeva õhtul Lavansaarest läänes, tulistasid meie jahilennukid ilma omapoolsete kaotusteta 2 jahilennukit tüüp Lagg alla.

Pühapäeva õhtul ründas vaenlane mitmes laines kokku 25 lennukiga Kotkat. Õhutõrje tõrjus rünnaku, nii et allaheidetud pommid langesid kahju tekitamata väljaspoole ettenähtud eesmärgi. Esmaspäeva hommikul teostas üks üksik vaenlase lennuk sisselennu kagu- ja lõuna-suunas.

5 hiina diviisi massid hävitati

Tokio, 17. mail. Järjest edeneva Tšungkingi 10. armee sissepiiramisega Hupeh rindel õnnestus jaapani üksustel vastavalt Domei teatele selle armee suurenemata osa, mis koosneb 5 diviisist, Põhja-Itsau lõigus, Hupeh provintsis lõunas, Jangtše lõunakaldal täiesti hävitada.

Rünnati Alžeeria sadamaid

Room, 17. mail. Itaalia sõjavägede peakorter teatab:

Hea eduga ründasid itaalia ja saksa üksused Alžeeria sadamaid.

Mõõdund õõl lendasid üle Rooma vaenlase lennukid, heites peale selle pomme Ostia piirkonnas. Tekkis mõningaid kahjusid ja olid mõned haavatud.

70.000 hiinlast allistusid

Tokio, 17. mail. Keiserlik peakorter avaldas esmaspäeva pealeilõunal järgmise teate:

Kindral Fang Ping Hauk, 24. armeegrupi ainsama Tšiingkaiseki vahetu kontrolli all seisva armee ülemjuhataja Põhja-Hiinas, allistus koos oma 70.000 mehega (kaasa arvatud kindral Sun Tienyingi käsutuses olevad võitlusjõud, kes seni jätkasid asjatut vastupanu Honani ja Sani provintside piiril. Nad loobusid poolehoidust Tšiingkaiseki'le ja vandusid ustavust rahvusliku Hiina valitsusele, et töötada kaasa uue korra loomisel Suur-Ida-Aasias.

USA õhugangsterite tegevuses

Room, 17. mail. Nagu nüüd on kindlaks tehtud, on USA õhugangsterid oma rünnakul väikele Itaalia sadamaliinale Civitavecchiele mitte ainult lõõkeainega täidetud taskulampe alla heitnud, vaid ka suure arvu lõõkeainega sigareid, huu-lepulki, juuksemaardetube ja kõhapiilidekarpe alla pildunud. Kõik need näiliselt ohutud esemed sisaldasid tugevat lõõk-

Ringi ümber Eesti

Noorte austusavaldused emadele

Nemad on õnnelikud

Tallinn, 17. mail.

Emadepäeva puhul kogunesid Eesti Noorte Tallinna malevõrkonna liikmed, peamiselt noortekaitse kursusest osavõtjad, pühapäeval linnas Harjumaale, kus Tallinna noortemaleva juht Pals selgitas noortele päeva tähtsust ning tuleas noortele meelde nende kohustust emade vastu. Seejärel siirdusid noored mõõda linna laiali, et viia kodudesse emadele tervitust. Kaasas oli noortel kimbukesi kevad- ja sügiskesed pealetrükkid: „Armastuse eesti emale.“

Mõne tunni jooksul külastati kokku üle 500 kodu, jõudes ka Kopli- ja Nõmme-ko. Noored külastasid ERU-lt saadud aadresside järgi.

Tehnikaülikooli tegevusest möödunud õppeperioodil

Tehnikaülikool Tallinnas lõpetas 14. keemia- ja mäeteaduskonna keemiaosakonnas. Õppejõude oli möödunud õppeaastal tegevuses kogusummas 92. Möödunud õppeaastal lõpetas ülikooli diplomiteeritud inseneri akadeemilise kraadiga 14 üliõpilast, kuni teist niipalju üliõpilasi tegeleb praegu selle antud lõpu- ja lõputööde valmistamisega. Lõputööde teadmisena on valitud võimalikult elisehitava ja ka sõjalise tähtsusega teemad.

Nii peab üliõpilane selleks, et saada õigust lõputööde valmistamiseks, kaheksa semestri jooksul — olenevalt osakonnast — õppida 35 kuni 53 eksamit. Sooritanud 20 kuni 31 praktikumi ja valmistama kuni 4 semestripraktikumi.

Vastu tulles nendele üliõpilastele, kes on saanud töökohustuse täitmiseks ajapikendust, korraldatakse nendele käesoleval suvevaheajal eksamid ja võimaldatakse nendele semestri- ja lõputööde valmistada.

Tuleb noorsooraamatute võistlus

Et pakkuda meie noorsoole väärtuslikku algupärast kirjandust, kuulutab Eesti Kirjastus välja noorsooraamatute võistlust.

Võistluse tingimused on järgmised: Võistlus toimub kahes osas: nooremale eale 8–12 aastani ja vanemale eale 12–16 aastani. Nooremale eale määratud teosed võivad ulatult kõiguda 15.000–80.000 täheruumi vahel; vanemale eale määratud teosed 80.000–400.000 täheruumi vahel.

Teosed tuleb võistlusele saata aadressil: Eesti Kirjastus, Tallinn, Pärnu mnt. 10–24. Iga teos peab kandma mingit varjunime või märksõna ja talle peab olema lisatud kinnine ümbrisk autori õige nime ja aadressiga. Samuti peab käsikirjale olema märgitud, kas ta on määratud nooremale või vanemale eale. Teosed peavad olema kirjutatud kirjutusmasinal lehekülje ühele poolele. Käsimisi kirjutatud käsikirjad jäävad võistlusest kõrvale.

Tööde vastuvõtmise viimaseks tähtpäevaks on nooremale eale määratud teoste puhul 1. september ja vanemale eale 1. november 1943.

Zürri, mille koosseis teatakse hiljem, avaldab oma otsuse hiljemalt kuu aega pärast võistluse lõpp-tähtpäeva, s. o. nooremale eale määratud teoste puhul 1. oktoobril 1943 ja vanemale eale määratud teoste puhul 1. detsembril 1943. Enne neid tähtaegu autoritega mingisugust kirjavahetust ei peeta.

Auhindade makstakse: nooremale eale määratud teoste puhul: I auhind RM. 600.—, II auhind RM. 450.—, III auhind RM. 300.—; vanemale eale määratud teoste puhul: I auhind RM. 1.000.—, II auhind RM. 750.—, III auhind RM. 500.—.

Zürri võib omal äranägemisel välja anda ka mitu sama astme auhinda või mõne neist ka hoopis väljaandmata jätta, kui teoste väärtus seda ei võimalda.

Eesti Kirjastusel on õigus auhinnatud teoste avaldamiseks. Avaldamisel makstakse autorile honorar tavalises korras ja ulatuses.

Idaala Üldpang tegevuses

Idaala riigikomissari otsusega asutati Riias Idaala Üldpang, mille tegevuse läbiviimiseks on nüüd avaldatud vastava määruse „Amtsblat“is. Eesti kindralikomissari-piirkonnas tegutseb ta osakond Eesti Peapang.

Nagu määrusest nähtub, on asutatud pank õigusevõimelise ja avalik-õiguslik korporatsioon ja tegutseb Idaala riigikomissari tagamisel. Uus asutus pang peab kreddiidiga varustama avalikke asutusi, tööstust ja põllumajandust ja täidab žiirakeskuse ja ühistegeliku keskassa ülesandeid. Pangal on õigus oma ülesannete täitmiseks vastu võtta raha hoiu-, kontokorrent-, žiir- ja tšekikäibe arvel.

Laenuandmiseks vajalike ressursside soetamiseks võib pank riigikomissari otsusele anda välja kogukondade võla- ja pantkirju ja tehase laene.

Pank revideerib avalik-õiguslikke asutusi, annab pika- ja kesktähtajalisi laene linna majandustele ja tööstuslikele majandustele. Samu laene annab pank ka põllumajandusele.

Hoiukassade žiirakeskuse korraldab pank žiirliiklust. Samuti nagu hoiukassade žiirkeskuse, tegutseb üldpang ka ühistute keskassana.

Panga tegevust juhib kuni põhikirja kinnitamiseni riigikomissari poolt määratud juhatus, mis koosneb kolmest direktorist. Pank võib avada oma tegevuse alal osakondi. Eesti kindralikomissari piirkonnas on Üldpanga osakond juba asutatud ja tegutseb Eesti Peapanga nime all.

Piahvatusõnnetus Hiiumaal

Lebama jäänud sõjamõõna ürgsemisel sai järjekordselt raskeid vigastusi Hiiumaal Käina vallas Sääre talu 15. a. perepoeg mingi tundmatu eseme piahvatusel. Piahvatus purustas noormehel täielikult vasaku labakäe ja parema käe kaks sõrme ning üks kild tungis puusast läbi.

Vigastus on raske, kuid ei ole elukardetav. Onnetu toimetati Kärdla linnahaiglasse.

Paadimootorid registreerimisele

Idaala riigikomissari määruse alusel, mis on avaldatud „Amtsblat“is nr. 14, tuleb viimata kohalikele prefektile teatada kõigist mootorpaatidest, paadimootorist, nende osadest ja nende juure kuuluvaist esemetest.

Teadaande esitamise kohustus lasub paadiomanikul ja -valdajal. Teadaandes tuleb märkida andmed paadi omaniku, mootori tüübi, suuruse, võimsuse, seisukorra ja asukoha kohta. Teadaande esitamist on vabastatud sõjaväe, politsei, riigitööstuse, org. Todti, riigiraudtee ja riigiposti ametikohad.

Määruse eeskirjade mitte- või ebaõiget tähtmist karistatakse vangimajaga või rahtrahviga.

Muhus Saaremaa võimsaim haudejaam

Tibude hautamine Saaremaal edeneb jõudsalt. Seni on edukamaks osutunud Muhu haudejaam, kus on kolm haudemasinat, millest igaüks mahutab 1000 muna. Tänavu on saadud neli lendu tibusid, milles müüakse kanapidajale, kes vastavad tellimised sisse andnud, 15, maini k. a. oli tibusid eelmärgitud haudejaamale antud 1100.

Kuressaare lossimuseumi külastatakse elavalt

Käesoleval aastal on Kuressaare lossimuseumi külastatud rohkem. Külastajast suurem protsendi moodustab õpilaskond, kes pärim peamiselt Saaremaalt, kuna mandrilt on sinna raske pääseda.

Lindumuseum, mis bolševike ajal jäi õnneks terveks, saadetakse peatselt Viisandisse tagasi.

Koolide lõpetajaid

Eesti leegionäre lõpetajaid

Rakvere kaubanduskooli 3-aastase kursuse lõpetasid algajärgevad Eesti Leegioni ja saksa tööteenistuse siirdunud noored: Kuno Eha, Ülo Kard, Heino Koor, Arnold Kulik, Sulev Kungur, Martin Lokk, Kalju Nukk, Kalju Orlov, Ülo Rabe, Heino Sunne, Kalju Veldi, Aali Veske, Edgar Vösu.

4-aastase kursuse lõpetasid: Leo Audova, Raimund Kaev, Ants Kalnu, Arnold Kruusmaa, Heldur Kukk, Ilmar Lindam, Bernhard Meilbaum, Raul Müür, Endel Renke, Leonhard Rommot.

Rakvere 1. gümnaasiumi alama astme lõpetajad

Tamara Brehner, Einar Himma (cum laude), Arvi Ila, Aino Kirispuu, Ellen Kolk (cum laude), Aino Kulbas (cum laude), Junita Kuusmann, Endel Laks, Astri Lepis (cum laude), Leida Lillemets, Velda Lipstok, Looi Läll (cum laude), Virve Maiberg, Ilje Mein, Leida Murd, Asta Paalo, Naima Pihlakas, Lembit Prits, Roman Põltsaar, Ants Pärn, Margit Rostfeldt (cum laude), Virve Soovik, Vilma Talu, Ellen Timm (cum laude), Lillian Treial, Vilma Treve (cum laude), Herbert Uustalu, Ants Vihtma (cum laude), Arved Ahusalu, Rein Joonsaar (cum laude), Harry Juurmas, Heino Järvemäe, Sinaida Ivanov, Ergav Ellmar, Erich Kaljurand, Karl Kaak, Kaljo Krell, Valdek Laid, Liia Lepp, Valve Lepik (cum laude, koid 5), Erich Loit, Valke Maidvee, Maimu Normak, Laine Normak, Adonis Nurk, Harda Nurkse, Emelinda Pensas, Raimund Pihlak (cum laude), Lehte Pikat, Ellen Ponn, Endla Priimann, Linda Prits, Fatina Puusild, Ferdinand Rand, Valke Soone, Harry Talt, Geita Tamm, Linda Tampik, Kalju Valdre (cum laude), Sven Valter.

Rakvere 2. gümnaasiumi alama astme lõpetasid

Vello Allikas, Herbert Oting Hundt, Alide Elleonore Hellam, Leida Rosalie Jalas, Ado Juhasoo, Aino Kaldma, Uno Kanep, Ella Kivimaa, Virve Kurs, Kalju Laanes, Lillian Letner, Inna Lõhmus, Aleksander Martma, Vetele Meipalu, Ole Meipalu, Aino Orumaa, Artur Pahlpm, Hayde Pedaksaar, Harri-Johannes Ounapuu, Helgi-Maret Kuljus, Aino-Elise Takas, Laine Salumäe, Asta Marjamäe, Virve Leemet, Vilmar Väin, Ants Vilu, Vilma Vilpus, Mihkel Viese, Hilja Valk, Elva Hermine Sillamägi, Aino Juliana Sallo, Enno Arnold Römer, Aino Rajasto, Helju Purk, Kalju Purk, Arvo Aam, Lisette Eisma, Erika Ern, Valdek Kaasik, Liia Kolk, Endla Kristelstein, Evald Kullerkupp, Hilja Lindloo, Laine Lootsmann, Johannes Eduard Luht, Ants Kand, Grigori Makejev, Silvia Ment, Agnes Meipalu, Erika Auguste Nõva, Gunnar Pajos, Heino Johannes Pajupuu, Heinrich Parilis, Laine Penn, Oitme Astrid Reimann, Boris Pavlov, Leonhard Sarapuu, Endel Sepa, Hans Sepp, Vilma Silmets, Valde Suvinnõmm, Raul Sõbert, Alaida Taalberk, Helga Teltma, Valda Tooming, Aino Toomsalu, Roman Reinut Tsurenkov, Uno Vaska, Asta Helvela Uper, Ülo Jaanimägi, Karl Ahlberg.

Väike-Maarja gümnaasiumi lõpetasid

Virve Alliku, Benita Auentork, Aino Gutmann, Kaljo Jander, Helmut Joonuks, Astrid Kaarna (cum laude), Laine Kaunis, Leida Koha, Lembit Kruusimäe, Valter Loss, Aino Martens, Meeri Michelson, Vake Oiti, Felix Pae, Salme Pajula (cum laude), Endel Pentjärvi, Endel Poom, Jutta Poom, Hilja Päll, Virve Reitalu, Marsell Ross, Ellen Saarnas, Lilli Treial (cum laude), Helmi Tähiste (cum laude), Aksel Vehik, Martin Vehik.

Mustvee gümnaasiumi lõpetasid

Helga Ainsalu, Helmi Ainsalu, Valdek Arol (cum laude), Agnes Aunapuu, Mäe Aunapuu, Herta Kadak, Endel Kadak, Lydia Jaanus, Linda Koha, Evald Kägo, Elly Kõomägi, Marie Laanoja, Hans Laito, Henn Laumets, Helga Lindenberg, Erna Makkar, Edgar-Johannes Metsalu, Vilma Velaine Paju, Alice Päll, Erich Pukk (cum laude), Jüri Päll, Evald Pärn, Jenny Pärn, Helmut Randmaa (cum laude), Karl-Valter Randmäe, Evald Rätsep, Aino-Elfrida Saar, Hilja-Elvine Sildaru, Heino Sildaru, Aino-Valentina Sokk, Gerhard Sokk, Kalju-Voldemar Suvi, Valter Sõber (cum laude), Raimond Tõruvere, Ella Varul, Endel Vain.

Sport

Kergejõustiku avavõistlused Rakveres

Pühapäeval toimusid Rakveres end. 5. pat. spordiväljakul Rakvere „Kalevi“ korraldusel kergejõustiku avavõistlused. Peale rakverlaste oli võistlustele tulnud sportlasi Mädaapeal, Sallast ja Oonurmest. Võistlused kujunesid osavõtjate kui ka tagajärgede poolest õnnestunuks. Gustav Ernits püstitas vasaraheites uue Viru rekord tagajärgjega 36.25 m. Heas vormis oli ka vana veteran Vambola Järvela, kes tuli 3000 m-is kindlalt võitjaks. Üldiselt kujunesid tagajärjed sõjaaja peale vaatamata rahuldavateks.

Tehnilised tagajärjed: Meeste: 100 m: 1) H. Toomik, (Rakvere „Kalevi“) — 12.0; 2) V. Lamm (Rakvere „Kalevi“) — 13.1; 3) K. Kirss (Mädaapea) — 13.1.

3000 m: 1) V. Järvela (Rakvere „Kalevi“) — 10.22,8; 2) E. Kirss (Rakvere „Kalevi“) — 10.32,2; 3) A. Ounapuu (Oonurme) — 10.33,5.

Turniiri võitjaks politsei üksikrühm

Pühapäeval toimus Rakvere Tammikus sealse käsipalliplatsil kättistevaheline käsipallturniir. Turniirist võitis osa 6 meeskonda: politsei üksikrühma, Viru maavalituse, 2. gümnaasiumi, kättiste koondus „Naljamehed“, Rakvere vangla ja pealtvaatajaskonna hulgast organiseeritud meeskonnad.

Mängudega tehti algust kell 14 ja turniiri võitis politsei üksikrühma meeskond, 2. kohale tuli 2. gümnaasiumi meeskond ja 3. kohale kättiste koondus „Naljamehed“. Turniiri mängusid oli ilmunud jälgima õige rohkelt pealtvaatajaid. Kohal oli ka omakaitse Viru maleva orkester, esitades enne pallilühingute algust ja vaheaegadel meeldivaid orkestrilugusid.

Mädapeal võisteldi kergejõustikus

Mädapeal toimusid kergejõustiku võistlused, saavutati keskpaarseid tagajärgi. Võistluse tehnilised tagajärjed kujunesid järgmisiks: Mehed.

100 m jooks: 1) K. Kirss 12,2; 2) K. Mäsepp 12,4; 3) V. Saar 12,6.

Kaugushüpe: 1) V. Saar 5,75; 2) K. Kirss 5,00; 3) K. Tartu 4,50.

Kõrgushüpe: 1) V. Saar 1,57; 2) K. Kirss 1,53; 3) G. Orupõld 1,50.

Kohtust

Ajas puskarit ja tarvitas vägivalda

Edgar Kilkmees ajas puskarit. Oma tööstuse asukohaks valis ta Ambla valla piires asuva Rava meeskonna metsa. Kilkmees salgas ise kangekaelselt oma tegu ja tarvitas oma teo varjamiseks koguni vägivalda tunnistaja vastu, kes juurdusel rääkis piirituse valmistamisest. Teist tunnistajat ähvardas ta samuti, kui see õigust rääkides tema kahjuks tunnistab. Jaoskonnakohtunik karistas Kilkmeest 2-aastase vangimajaga ja 2500-margase rahaträhviga või selle mittetaksimisel 1-aastase vangimajaga.

Uusi vallalisi ringkonnakohtust

Rakvere ringkonnakohus lahutas Aleksander ja Elsa Villupide abielu, mis sõlmitud 5. aprillil 1928. a. Kukkema vallas. Lapsed jäeti ema kasvatada. 4. aug. 1940. a. Vao vallas abielusid Alfred ja Elviine Ojasoo d. Nüüd Elviine Ojasoo palus abielu lahutada, millele ka Alfred Ojasoo vastandumise esitas. Esialgse nõudmise jättis kohus nõudja soovil läbi vaatamata, kuid Alfred Ojasoo nõudmine rahuldati ja Elviine Ojasoo tunnistati süüdlaseks pooleks. Temale anti tagasi neipõlve perekonnanime Nurk. Tütar anti isa kasvatada.

Samuti lahutati Antonina ja Sergei Haritonovite abielu nende üle 2 aastat lahuselemise tõttu. Haritonovid abielusid 15. märtsil 1936. a. Narvas.

Elfriede Kerner ja Rudolf Kerner abielusid 3. jaan. 1942. a. Narvas. Nüüd tuli abielu lahutamisele Elfriede Kerneril palve. Kohtu otsusega tunnistati abielu lahutamaks ja Rudolf Kerner süüdlaseks pooleks.

5. nov. 1927. a. abielusid Narvas Helene ja Karl Tschigies. Kuna nad kokkuleppimatus tõttu vähemalt kaks aastat olid lahuses, siis kohus lahutas nende abielu Helene Tschigiesi nõudel.

21. märtsil 1934. a. abielusid Ruben ja Taisia Väija. Olude sunnil nad elasid lahuses vähemalt 3 aastat ja seega Ruben Väija palve kohus tunnustas nende abielu lahutamaks.

Poole ühisel palvel kohus lahutas Nina ja Sergei Zariznade abielu, mis sõlmiti Narvas 18. det. 1934. a. Poeg jäeti ema kasvatada.

Samuti ühisel palvel lahutati Aarne ja Elde Aavassalude abielu.

Tagasi lükkati Elfriede Toome nõudmine Madis Toome vastu abielulahutamise pärast.

Rakvere ringkonnakohus lahutas August Kalde palve abielu Velda-Rosalie Kaldega. Abielu oli sõlmitud 17. veebr. 1928. a. Jõhvis. Velda Kalde tunnistati süüdlaseks pooleks ja lapsed jäeti isa kasvatada. Karl ja Elviine Vaakmannid abielusid 29. mail 1933. a. See abielu lahutati Karl Vaakmanni palvel. Poeg jäeti isa ja tütar ema juure. Narvas elunev Ida Jemeljanov palus end teadmata äraolijast mehest Peeter Jemeljanovist lahutada. Nad olid abielusid 11. sept. 1916. a. Narvas. Palve rahuldati ja Ida Jemeljanov sai tagasi neipõlvenime Sakk.

21. okt. 1935. a. abielusid Narvas Linda ja Leho Aslapud. Et mees kodunt teadmata kuhu läks, siis palus Linda Aslapu abielu lahutada. Palve rahuldati ja nõudja sai tagasi endise perekonnanime Pielbaum.

22. det. 1939. a. abielusid Narvas Leida ja Bernhard Sebarid, seda abielu palus Leida Sebar lahutada, mis ka teostati. Ludmilla Kollo nõudmisel lahutas kohus abielu, mis sõlmitud Paul Kollaga 8. märtsil 1941. a. Mäetaguse vallas. Nõudja sai tagasi endise neipõlvenime Piirits.

22. apr. 1934. a. abielusid Viru-Jaagupis Amanda ja Johannes Koplikud. Et Teisipäeval, 18. mail 1943. a. Lk. 4.

Kaugushüpe: 1) V. Lamm (Rakvere „Kalevi“) — 5,60; 2) K. Kirss (Mädaapea) — 5,38; 3) E. Talt (Salla) — 4,95.

Vasaraheide: 1) G. Ernits (Rakvere „Kalevi“) — 36,25.

Kuulitõuge: 1) G. Ernits — 12,25.

Noored: 100 m 14–15 a.: 1) H. Paavo (Eesti Noorte Viru malev) — 13,5; 2) K. Mäsepp (Rakvere „Kalevi“) — 13,6.

16–17 a.: 1) F. Jalak (Pärnu „Kalevi“) — 13,6.

Kaugushüpe 14–15 a.: 1) K. Mäsepp (Rakvere „Kalevi“) — 4,64; 2) H. Paavo (E. N. Viru malev) — 4,60; 3) H. Kuhl (Rakvere „Kalevi“) — 4,47.

16–17 a.: 1) F. Jalak (Pärnu „Kalevi“) — 12,26.

Kuulitõuge: 1) L. Tõeväli 11,06, 2) K. Kirss 10,87, 3) V. Saar 10,56.

Kettaheide: 1) K. Kirss 35,00; 2) V. Saar 32,35; 3) L. Anton 31,37.

Noored 60 m: 1) K. Mäsepp 7,8; 2) H. Paavo 8,0; 3) E. Tõeväli 8,3.

1000 m: 1) H. Paavo 3,17,0; 2) R. Kaasik 3,22,1; 3) K. Tartu 3,27,6.

Kuulitõuge: 1) R. Kaasik 11,78; 2) K. Veelma 10,00; 3) E. Tõeväli 9,12.

Viljandis toimus ümberjärve looks

Pühapäeval korraldati Viljandis traditsiooniline ümberjärve looks, millest seekord võitis osa 7 jooksjat. Suurjooks algas päeval kella 12 paiku ning ca tuli katta 13 km, milline maastik oli võrdlemisi raske murdmaa. Edukalt tuli esikohale viljandlane A. K. L. M., kes samalaadses jooksus tuli esikohale juba kolmandat korda ning seekord saabus lõpppunkt 70-meetrilise eduga.

Tehnilised tagajärjed kujunesid järgmisiks: 1) A. K. L. M. (Sakala) — 44,59; 2) Tartu Kalevi — 45,31; 3) J. Heilmäe (Sakala) — 45,47. (Heilmäe oli läinud aastal korraldatud ümberjärve jooksu võitjaks) ning 4) Salumäe (Harju spordiklubi).

Rahvast võitlusi jälgima oli kogunenud rohkelt ning kohtadele tulnutele anti kätte auhinnad. Teist korda läks Tallinna linna spordijuhhi rändauhind „Sakalale“.

nende iseloomud ei sobinud, siis Amanda Kopliku palvel lahutati abielu. Lapsed jäid ema kasvatada. Nõudja sai tagasi neipõlvenime Soone.

Õumajaline osutus vargaks

1941. a. sügisel õõbis Edgar Kranich Asamalla vallas Ida Aasmaja juures. Hiljem avastas Aasmaja, et tema kohvrast on 50 marka, 2 kuldõõrmust ja hõbeuur varastatud. Kuigi Kranichilt uur kätte saadi, salgas ta oma tegu ja rääkis koguni sarnast juttu, et need olnud Aasmalt. Kohus karistas Kranichit 6-aastase sunnitooga.

Varastas sõjaväele kuuluvaid kaeru

Ringkonnakohtu II aste kinnitas Kadrina raudteejaama teenija Erich T. Talvisu kohta otsuse, millega ta mõisteti sõjaväele kuuluvate kaerte varguse eest 1 aastaks 6 kuuks vangimajaga.

16. novembril 1942. a. õõsel varastati plommide kõrvaldamise teel Kadrina jaamas seisvalt sõjaväerongilt 6 kotti kaeru. Kahtlus ses varguses langes Talvistule ja sama jaama rööpaseadja Arnold Puusepp'ale. Puusepp tunnistas oma teo kohe üles, kuid Talvistu salgas.

Jaoskonnakohtunik karistas Puusepp'i 1 aasta vangimajaga, millise otsusega ta rahule jäi. Talvistu tunnistas alles oma edasikaebuses end süüdi ja kurtis, et kerge-meelsusest esialgu tegu salgas.

Teisipäev, 18. mai 1943.

5.00 Saade sõjaväele. 6.15 Hommikukontsert. 6.45 Päävauddes. 7.15 Rõõmus algus. 8.30 Põlumeeste. 8.45 Päävauddes. 9.10 Saatepaus. 11.30 Lühidalt ja hästi. 12.15 Päävauddes. 12.45 Lõunamuusika. 14.20 Heliavajade. 15.10 „Kiir kaugusest“. Jakob Mändmetsa jutustus. 15.30 Muusika pärastlõunaks. 16.45 Päävauddes. 17.15 Lõbusaid klassikuid. 18.00 Saksa keele tund. 18.20 Berliini rahvamuusika. 18.30 Aja kaja ja saatkava ülevaade. 19.15 Rindereportaaž. 19.30 Muusika. 19.45 Politiline loeng. 20.15 Saksa sõduri tund. 21.00 Päävauddes. 21.15 Kuidas see Teile meeldib. 22.15 Saate lõpp.

Kolmapäev, 19. mai 1943.

5.00 Saade sõjaväele. 6.15 Hommikukontsert. 6.45 Päävauddes. 7.15 Kirev varahommik. 8.45 Päävauddes. 9.10 Saatepaus. 12.15 Päävauddes. 12.45 Lõunamuusika. 14.20 Ajaviiteliis helisid. 15.10 „Vaene rikas Ameerika!“ 15.30 Muusika pärastlõunaks. 16.45 Päävauddes. 17.15 Lõbusaid klassikuid. 18.00 Saksa keele tund. 18.20 Berliini rahvamuusika. 18.30 Aja kaja ja saatkava ülevaade. 19.15 Rindereportaaž. 19.30 Muusika. 19.45 Politiline loeng. 20.15 Saksa sõduri tund. 21.00 Päävauddes. 21.15 Kuidas see Teile meeldib. 22.15 Saate lõpp.

Neljapäev, 20. mai 1943.

5.00 Saade sõjaväele. 6.15 Hommikukontsert. 6.45 Päävauddes. 7.15 Rahvalikke helisid. 8.30 Põlumeeste. 8.45 Päävauddes. 9.10 Saatepaus. 11.30 Rõõmsalt ja lõbusalt. 12.15 Päävauddes. 12.45 Lõunamuusika. 14.20 Mäng tuules. 15.20 „Maimuinasjutt“. 15.30 Muusika pärastlõunaks. 16.45 Päävauddes. 17.15 Solistidekontsert. 18.00 Muusikale: „Reinuvader, mesikäpp, võsavillem ja tuttsaba“. 18.20. Väikesi marse. 18.30 Aja kaja ja saatkava ülevaade. 19.00 Muusika. 19.15 Rindereportaaž. 19.30 Muusika. 20.15 Saksa sõduri tund. 21.00 Päävauddes. 21.15 Ooperi maailmast. 22.15 Saate lõpp.

„VIRUMAA TEATAJA“ nr. 54. Teisipäeval, 18. mail 1943. a. Lk. 4.